

Digitalizacija

Zaradi pandemije dobivamo kompetence, za katere bi sicer potrebovali več let

Mnogi vodilni, ki so še nedavno zavračali delo od doma, so presenečeni, kaj vse omogoča tehnologija, predvsem pa nad tem, da delo poteka nemoteno in da je celo še bolj produktivno.

Andreja Šalamun



Foto: Krafart

»Povsod, kjer je bilo mogoče, je bilo treba uvesti delo na daljavo in čeprav se je to zgodilo zelo na hitro, so se ljudje na tak način dela navadili skoraj v trenutku,« pravi Nenad Šutanovac, direktor GZS-ZIT.

Zadnje analize kažejo, da več kot 20 odstotkov zaposlenih v Sloveniji v času pandemije dela na daljavo, torej od doma. Do tega ukrepa je prišlo praktično čez noč in tudi podjetja, ki so še pred kratkim take oblike dela zavračala, so se morala prilagoditi spremenjenim razmeram. »Povsod, kjer je bilo mogoče, je bilo treba uvesti delo na daljavo in čeprav se je to zgodilo zelo na hitro, so se ljudje na tak način dela navadili skoraj v trenutku,« pravi Nenad Šutanovac, direktor Združenja za informatiko in telekomunikacije pri Gospodarski zbornici Slovenije (GZS). Prepričan je, da je prehod v nov način dela bistveno lažji, če smo vanj prisiljeni. Ugotavlja, da so v mnogih podjetjih vodilni pozitivno presenečeni, kaj vse tehnologija omogoča, pa tudi nad tem, da lahko večina stvari poteka nemoteno ter da so nekateri procesi še celo bolj učinkoviti in produktivni. »Takšni so na primer sestanki na daljavo, saj se ljudje nanje dobro pripravijo, poleg tega pa ne izgubljajo časa s potjo, druženjem ...,« pojasni sogovornik in doda, da bo zelo verjetno takšno sestankovanje v mnogih podjetjih ostalo tudi po koncu pandemije.

Učimo se drugačnega dela

Šutanovac je prepričan, da je prednosti dela od doma veliko. Najbolj izrazita je ta, da omogoča mnogim podjetjem in zaposlenim, da v tem času sploh lahko delajo in upoštevajo ukrepe vlade. »Hkrati pa se učimo drugačnega dela in pridobivamo kompetence, ki bi jih sicer najbrž pridobivali nekaj let. Ugotavljamo, kaj nam drugačen način dela prinaša, zato se bomo lahko v prihodnje, ko bo ukrepov manj, odločali o kombinaciji takega načina dela s klasičnim,« pravi sogovornik. Doda, da se je v tem času pri mnogih zaposlenih povečala tudi učinkovitost in produktivnost, saj jim to, da njihova fizična prisotnost v podjetju ni potrebna, prihrani kar nekaj časa. Poleg tega ima podjetje tudi nižje stroške za potovanja, pa še dokumentov ni treba natisniti.

»Glavna prednost oziroma priložnost je v dodatni motivaciji za uporabo novih tehnologij,« pa meni Gregor Pipan, direktor družbe Xlab. »Video konference so uveljavljena in preverjena tehnologija, ki jo je bilo mogoče že več let uporabljati brez večjih težav. S tem, ko smo vsi prisiljeni uporabljati te tehnologije, bo njihova uporaba postala stalnica, s čimer si bomo v prihodnje prihranili prenekatero pot in strošek,« napoveduje.

Delo od doma temelji na zaupanju

Da je ključno lepilo, ki povezuje posameznike v ekipe in ekipe v podjetje, zaupanje, pa meni Tone Stanovnik, direktor družbe Špica. »Delo od doma v veliki meri sloni na zaupanju,« pravi. Prepričan je, da je glavna prednost dela od doma mirno okolje, ki mogoča poglobljeno delo, ki ga običajno v pisarni, ki je odprta za sodelavce, težko dosežemo. »V trenutni situaciji, ko je doma cela družina z otroki, to ni ravno mirno okolje, a po zaključku pandemije bo delo od doma zanesljivo trend, ki se bo obdržal,« je prepričan Stanovnik. »Druga ključna pridobitev pa se pokaže pri ljudeh, ki na poti v službo in domov prebijejo veliko časa. Pri njih lahko delo od doma pomeni zelo konkretno izboljšavo učinkovitosti,« pove. Doda, da so na ta način uspešnejše tudi prodajne mreže sode-



Foto: Depositphotos

lavcev, ki so »geografsko razprostrte in jih sestavljajo posamezniki, ki za svoje bazne tabore uporabljajo kar lastna stanovanja, pri tem pa jih podjetja finančno podprejo, saj privarčujejo pri stroških najemnin«. Stanovnik meni, da so sestanki prek spleta bolj točni, krajši in običajno tudi bolje organizirani. »V naprej objavljene agende s predlogi sklepov, zapisniki, ki se pišejo v realnem času, in posnetki, ki jih lahko pozneje v miru znova pogledaš, so velika pridobitev. Tu je še velika prednost preklopa in delitve ekrana, ki je vsem takoj vidna,« pravi.

V Digitalni solidarnosti združenih več kot 25 podjetij

V času kriznih ukrepov je zagotovo dobrodošla iniciativa Združenja za informatiko in telekomunikacije GZS Digitalna solidarnost. »Zbrali smo več kot 25 podjetij, ki v tem obdobju ponujajo podjetjem in uporabnikom brezplačna orodja in storitve, ki omogočajo delo na daljavo in sodelovanje v različnih poslovnih procesih. Odzivi podjetij na našo pobudo je bil zelo velik,« pove Šutanovac.

Prepričan je, da bo večina podjetij v tem času pridobila zelo pozitivne izkušnje. »Tudi GZS je praktično v nekaj dneh prešla na delo od doma. Poleg tega gre za organizacijo, ki je razpršena po več lokacijah po Sloveniji. Na dnevnih sestankih sodeluje tudi po

več kot 50 sodelavcev, izkušnje pa so izjemno pozitivne,« pove sogovornik. Prepričan je, da bi bili brez takega načina dela bistveno manj učinkoviti, manj pregledni in rezultati bi bili občutno slabši. Pravi, da podobno opažajo tudi v drugih podjetjih in da bo večina zagotovo razmislila o kombinaciji različnih načinov dela tudi v času, ko ne bo večjih težav zaradi virusov. »Noben način dela ni idealen, lahko pa jih kombiniramo glede na potrebe. Zdaj vemo, da to dobro deluje,« pravi Šutanovac. Doda, da se je v tem času v podjetjih zelo povečala uporaba digitalnih orodij za delo na daljavo in za druge digitalne procese. »Uporabniki nimajo večjih težav z implementacijo; predvsem imajo zadržke, ali to sploh deluje, ali se jim sploh splača uporabljati ta orodja in kako bo delo potekalo. Ko pa enkrat začnejo, vidijo, da odlično deluje in odzivi so zelo pozitivni,« pravi Šutanovac.

Tudi Stanovnik ugotavlja, da so podjetja z nastopom pandemije »prešela uporabnike in najprej pristopila k optimizaciji števil. Takoj nato pa je začela izredno hitra rast novih podjetij, ki so vstopila v poskusno obdobje,« pove.

Večina podjetij osnovna orodja že ima

Glede na to, da danes praktično vsa podjetja uporabljajo vsaj nekatere IKT rešitve, digitalna orodja in internet, imajo že vse osnove, ki jih potrebujejo



Foto: Xlab

»S tem, ko smo vsi prisiljeni uporabljati te tehnologije, bo njihova uporaba postala stalnica, s čimer si bomo v prihodnje prihranili prenekatero pot in strošek,« napoveduje Gregor Pipan, direktor družbe Xlab.

SI-CERT-ovi nasveti za varno delo na daljavo

1. Zaščitite dostop do omrežja organizacije

Pogosto se za delo od doma uporablja Windows Remote Desktop (RDP). Dostopne RDP sisteme pa napadalci redno iščejo in poskušajo uganiti gesla na njih, medtem ko lahko na sistemih, ki niso posodobljeni, izkoristijo ranljivost za neposreden zagon poljubnih ukazov, pravijo na SI-CERT. Opozarjajo, da je že eno slabo geslo dovolj, da lahko podtaknejo zlonamerno kodo in sprožijo širšo okužbo v organizaciji. Svetujejo uporabo VPN omrežja z geslom in morda tudi večfaktorskim preverjanjem (MFA, Multifactor Authentication) za omejitev dostopa do izpostavljenih službenih naprav.

2. Posodobite izpostavljene sisteme

Strokovnjaki svetujejo, da morate vse izpostavljene sisteme redno posodabljeni zaradi novoodkritih ranljivosti. »Če tega iz nekega razloga ne morete narediti, potem takšne sisteme povsem ločite od glavnega lokalnega omrežja organizacije, ali pa vpeljite dodatno omrežje, dostop do ranljivih sistemov pa močno omejite, da zmanjšate tveganja. Razmislite, ali se bo lahko okužba razširila do ranljivih omrežij, če bo okužena računalnik zaposlenega ali strežnik, preko katerega se delijo dokumenti med zaposlenimi,« opozarjajo na SI-CERT.

3. Razmislite o režimu varnostnih kopij

Ker skušajo napadalci v ciljanih napadih z izsiljevalskimi virusi najti varnostne kopije in jih izbrisejo, morate premisliti tudi o tem scenariju. Je mogoče narediti režim izdelave varnostnih kopij, ki jih ne bo mogoče izbrisati iz lokalnega omrežja? Ker zaposleni

delajo od doma, morate imeti v mislih tudi to, kje se nahajajo delovne kopije dokumentov: na službenih računalnikih (ali tablicah) v organizaciji, ali na prenosnih računalnikih zaposlenih doma? Na SI-CERT zato svetujejo, da delovne procese prilagodite tako, da bodo izdelane varnostne kopije vseh potrebnih dokumentov.

4. Izdelajte ali prilagodite načrt za odzivanje na varnostni incident

Glede na to, da je v času epidemije fizična prisotnost v organizaciji omejena, preverite, ali so vaši postopki pri odzivanju na varnostni incident temu prilagojeni in ali lahko večino koordinacije opravite tudi na daljavo, seveda ob skrbi za ustrezno zaščito. Uskladite se znotraj organizacije, kako bodo potekale aktivnosti v primeru, da bo potrebna fizična prisotnost v organizaciji zaradi odstranjevanja posledic incidenta.

5. Namestite orodja za skupinsko delo in z njimi seznanite zaposlene

Poiščite alternative medsebojnemu stiku v obliki videokonferenc, klepetalnic in drugih sistemov sporočanja. »Pri tem je seveda razlika, ali uporabljate sisteme, ki tečejo na opremi in infrastrukturi same organizacije, ali uporabljate rešitve v oblaku oz. pri tujih ponudnikih,« opozarjajo strokovnjaki in dodajo, da preverite, kako je s hrambo podatkov, klepetov in posnetkov. Preverite, ali jih ponudnik hrani pri sebi, ali si zadrži pravico do uporabe vaših podatkov in ali imate kontakt v primeru, da pride do zlorabe platforme.

V iniciativi Digitalna solidarnost je zbranih več kot 25 podjetij, ki v tem obdobju ponujajo podjetjem in uporabnikom brezplačna orodja in storitve, ki omogočajo delo na daljavo in sodelovanje v različnih poslovnih procesih.



Foto: Špica

Stanovnik meni, da so sestanki prek spleta bolj točni, krajši in običajno tudi bolj organizirani. »V naprej objavljene agende s predlogi sklepov, zapisniki, ki se pišejo v realnem času, in posnetki, ki jih lahko pozneje v miru znova pogledaš, so velika pridobitev.«

za ureditev dela od doma. Poleg tega morajo imeti zaposleni primerno opremo in dovolj kakovosten dostop do interneta, to pa je pravzaprav vse. Večina družb, ki so delo od doma omogočale že pred pandemijo, imajo za to pripravljene posebne pravilnike, vsem, ki so se v to podali čez noč, pa Šutanovac svetuje njihovo pripravo. »Lahko jih pripravite kasneje, v miru, ko bo delo od doma postalo del običajnega načina dela,« pravi.

Pipan meni, da lahko danes že skoraj vse naredimo na mobilnem telefonu. »Tudi programske opreme, ki omogoča delo na daljavo, je ogromno, tako da ni izgovorov, da nekdo nima dostopa do sredstev za delo od doma,« pove.

Ne pozabite na varnost

V času dela od doma pa ne smemo pozabiti tudi na varnost. »V tem času se je količina prenosa podatkov preko interneta povečala za več kot 50 odstotkov, zato je jasno, da smo bolj izpostavljeni, na svoje priložnosti pa prežijo tudi hekerji,« opozarja Šutanovac. Pravi, da je treba zato za delo na daljavo uporabljati preizkušena orodja in upoštevati nasvete ponudnikov, delo pa vpeljati premišljeno in preudarno.

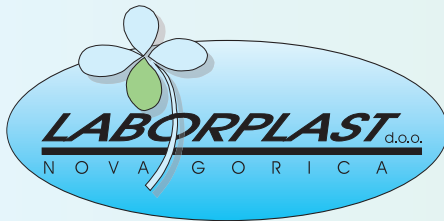
Pipan opozori še na pametno uporabo socialnih omrežij. »Nepripravi se lahko predstavljajo z lažnimi profili in prosijo za donacije, predstavljajo se kot

spletne trgovine, ki nikoli ne dostavijo naročenega blaga in podobno, zato previdnost ni odveč,« pravi.

»Previdnost je mati modrosti,« opozarja tudi Stanovnik in opozori na pomen rednega vzdrževanja sistemov, ki so instalirani pri kupcih, ter na njihovo redno nadgradnjo.

Digitalizacija pomaga mnogim podjetjem

Kriza bo zagotovo spremenila način dela v prihodnje. »Prihaja obdobje prehoda iz najhujših ukrepov v običajno poslovanje, ki ga verjetno v celoti še kar nekaj časa ne bomo mogli uveljaviti. Prehodno obdobje bo pomenilo, da moramo še vedno spoštovati določene ukrepe, da bomo lahko poslovali. Na eni strani bo treba zagnati gospodarstvo in panoge, ki so bolj ranljive, na drugi pa upoštevati tudi zaščitne ukrepe. Digitalizacija pri tem pomaga mnogim organizacijam in podjetjem,« pravi Šutanovac. Prepričan je, da je treba to obdobje izkoristiti tudi za dolgoročno uvajanje novih digitalnih orodij in novih rešitev. »To nam bo omogočalo ne le kakovostno delo, ampak nam bo po prehodnem obdobju zagotavljalo tudi bistveno večjo konkurenčno prednost podjetja,« je prepričan. Vesel bo, če bo v naslednjih mesecih pri spodbujanju gospodarstva k čim večji digitalizaciji sodelovala tudi država z že obstoječimi in novimi razpisi za digitalno transformacijo podjetij. [gg](#)



KORAK PRED VSEMI

T: 05 33 59 200 / E: laborplast@siol.net / www.laborplast.si

Družinsko podjetje s 40-letno tradicijo je vedno v korak s časom, pripravljeno na situacije in izzive, ki jih nalaga čas.

Imamo širok izbor izdelkov za različne sektorje (industrijo, trgovino, hotele, gostinstvo, mehanske delavnice, kozmetične in frizerske salone, šole, vrtce, pisarne, proizvodnjo, domove ostarelih, zdravstvene domovi, bolnišnice ...) priznanih proizvajalcev, z visoko moralno do okolja (certifikati ecolabel, FSC, PEFC ...).



Higiena prostora

(čistila in čistilni pripomočki)



Higiena rok

(mila, papirnate brisače, papirna galanterija)



Higiena oseb

(maske, vizirji, predpasniki, rokavice ...)



Higiena hrane

(izdelki za enkratno uporabo za prenos hrane, bio, alu, plastika)

